

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Regale Sacerdotium Romano Pontifici Assertum

Sfondrati, Celestino

[Sankt Gallen], 1684

§. VI. Quartus Textus Canonicus ex Clementina unica, de jurejurando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63125](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63125)

res nominandi nunquam abstinuissent. *Tertio*: Quòd Otto III. liberis & spe liberorum carens, ne post ejus mortem causâ electionis discordiâ Germaniam agitent, vicino maximè & vigilante ad omnia Gallo, cum Pontifice sic convenerit.

Illud saltem vero propius est, numerum septem Electorum non à Gregorio V. fuisse institutum, sed ab Innocentio IV. in primo Concilio Generali Lugdunensi Anno MCCXLV. Ubi observa, in numero Electorum Ecclesiasticorum tertium poni Archiepiscopum Salisburgensem, uti habetur in Actis Concilii Lugdunensis à Severino Binio editis, *tomo III. Conciliorum p. 2. fol. 167. edit. Colon.* Ubi hoc ordine Electores ponuntur:

Electores Imperatorum Laici

Dux Austriæ.

Dux Bavarix.

Dux Saxonum.

Dux Brabantix.

Prælati

Archiepiscopus Colonienfis.

Archiepiscopus Mogunt.

Salisburgensis.

Isti, ducentur in Iusulam quandam Rheni, & dimittentur soli in ea, & amovebuntur omnes navicula, & hi tractabunt de electione Imperatoris: nec adveniet aliquis ad eos, donec sint concordēs. Huic negotio præerit Archiepiscopus Colonienfis, secundus Moguntinus, tertius Salisburgensis. Hæc inter acta Concilii Lugdunensis. Vide etiam Baronium ad Annum DCCCCXCVI. num. 64. & Matthæum Parisiensem Monachum S. Albani in Anglia, qui historiam suam perduxit usque ad Annum MCCCLIX. adeoque vixit tempore, quo Concilium primum Lugdunense celebratum est. (a)

II. Sed quidquid de tempore & Pontifice in individuo sit, qui jus eligendi ad septem Germaniæ Principes transtulit, certum est, ab aliquo Summorum Pontificum translatum esse; præter enim Scriptores, quorum plurimos videre est apud Bellarminum *lib. 3. c. 3. de Translat. Imperii*, docent ipsi Lutherani Centuriatores: quorum

tamen.

(a) V. Morcrum in Diction.

tamen primæ, potissimæque & innatæ velut partes sunt, quidquid Ecclesiæ Romanæ decorum & gloriosum est, pertinaciter negare.

Sic ergo Centuriatores loquuntur *Centuria 10. c. 10.* Gregorius suam patriam (Germaniam) insigni aliquâ dignitate ornaturus sanxit, ut penes solos Germanos esset jus eligendi Regem, qui post diadema à Romano Pontifice acceptum Imperator & Augustus appellaretur. Et *Centuria 10. c. 16.* Paulo enim postquam redierat (Gregorius Papa) eam fecit de Imperatoris Electione sanctionem, quam hucusq; super annos quadringentos servatam videmus, solis licere Germanis, qui inde Electores dicti sunt, Principem deligere. Et infra: *Annum, in quo hac sanctio à Pontifice Gregorio facta est, secundum supra millesimum Christianæ salutis fuisse invenimus.*

Sanctus Thomas, cui & sanctitas & doctrina cœlitus infusa voluntatem errandi, & facultatem ademit, in tract. de regimine Principum, quem Regi Cypri dedicavit *lib. 3. c. 9.* Ex tunc (hoc est, post Ottones,) in historia tradunt, per Gregorium V. genere similiter Theutonicum provisa est electio, ut videlicet per septem Principes Alemannia fiat: quæ usque ad ista tempora perseverat, & tantum durabit, quantum Romana Ecclesia, quæ supremum gradum in Principatu tenet, Christi fidelibus expediens judicaverit, in quo casu, ut ex verbis Domini supra inductis est manifestum, videlicet pro bono statu universalis Ecclesiæ videtur Vicarius Christi habere plenitudinem potestatis.

Fatentur ipsi Principes Electores, quorum maximè res agitur, ut videre est in litteris Marchionis Brandenburgici Ducis Saxonie, & Comitis Palatini apud Baronium Anno *DCCCCXCVI n. 44.* Et denique Alberti Imperatoris, qui in litteris ad Bonifacium VIII. Anno *MCCCIII.* Regni sui quinto, decimo sexto calendas Augusti hæc habet: *Profiteor, Beatissime Pater, me bonorum omnium largitori, ac Vobis & sanctæ Ecclesiæ Tuæ fore pro innumeris misericordiis & immensis beneficiis obligatum, &c.* & infra: *Recognoscens igitur, quod Romanum Imperium per Sedem Apostolicam de Grecis translatum est, in personam Magnifici Caroli in Germanos, & quod jus eligendi Romanorum Regem, in Imperatorem postea promovendum, certis Principibus Ecclesiasticis & secularibus est ab eadem Sede concessum, à qua Reges & Imperatores, qui fuerunt & erunt, pro tempore recipiunt temporalis gladii potestatem ad vindictam malefactorum, &c.*

Et ipse sumus Pontifex Innocentius III. in Decretali *venerabilem. de ele-*

de electione: Unde, inquit, illis Principibus jus & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum, recognoscimus, ut debemus, praesertim cum ad eos jus & potestas hujusmodi ab Apostolica Sede pervenerit.

In publico etiam instrumento ad Nicolaum III. Pontificem maximum anno MCCLXXIX. indictione 7. Rudolphi Imperat. Anno VI. iidem Principes sic loquuntur: Nos Principes Imperii universis praesentem paginam inspecturis. Complectens ab olim Romana Mater Ecclesia quaedam quasi germana charitate Germaniam, illam eo terreno dignitate nomine decoravit, quod est super omne nomine temporaliter praesidentium super terram: plantans in ea Principes tanquam arbores praelectas, illud eis dedit incrementum miranda potentia, ut ipsius Ecclesiae auctoritate suffulti per ipsorum electionem illum, qui frena Romani teneret Imperii, germinarent, &c. Vide integrum hoc instrumentum apud Bellarminum de translatione Imperii l. 3. c. 3. Videndus etiam Serarius lib. 1. Rerum Mogunt. c. 26. & Gretserus in defensione Bellarmini. c. 28.

Ludovicus etiam Morerus in recentissimo Dictionario historico, quod Ludovico XIV. Gallorum Regi dedicavit tomo II. & Spondanus Episcopus Gallus ad annum DCCCCXVI. idem affirmant.

Ipsae P. Ludovicus Maymburgus loco paullo post citando illa, quae citavimus Electorum, Imperatorum, ac Innocentii III. testimonia & monumenta dicit esse fide digna, authentica, revocantque ad veritates omni exceptione majores, quantum vis ipse in alium sensum, ut infra dicemus, interpretetur.

III. Et denique si alia omnia desint, superat omnem exceptionem testimonium Concilii universalis Viennae in Gallis celebrati anno MCCCXI. praesentibus Galliae, Angliae, & Aragoniae Regibus, Patriarchis Alexandrino & Antiocheno, Episcopis centum quatuordecim, vel ut alii, trecentis, praeter Abbates & Doctores, & praeside ipso Clemente V. natione Gallo, ipsisque Gallis additissimo, ut praeter alia patuit ex Sede Pontificali Avenionem translata, Christiano orbe & Italia praesertim indignante.

Causa scribendae hujus Clementinae haec fuit. Occiso per insidias Alberto Caesare Austriaco, Clementis V. Pontificis maximi favore & consilio electus a Principibus Germaniae fuerat Anno MCCCXII. Henricus VII. Dux Luxemburgensis. Is Ducem Bavariae

& Comitem Namurcensem Legatos ad Clementem mittit, qui nomine electi obedientiam & juramentum præstent, perantque confirmationem. Legati humaniter excepti, & quæ petebant concessa. Rogatus etiam Imperator, ut in Italiam Pontifici rebellem, & factionibus Gibellinorum vexatam armatus concederet. Venit Romam Henricus, & majorum ritu ac more defendendæ Romanæ Ecclesiæ juramento se obtinuit. Postea cum simultatibus exortis, & civili bello Italiâ conflagrante, Pontifex pacem imperaret, monereturque Henricum præstiti sacramenti; hic bellum prosequitur, negatque juramentum, quo Ecclesiæ se obligaverat, fidelitatis esse: aded verum est illud Senecæ: *Nihil charius haberi beneficio, quamdiu petimus; nihil vilius, cum accepimus.* Moritur paullo post Henricus, aut veneno, aut febris extinctus. Hæc ergo causa fuit scribendæ Clementinæ, cujus verba nunc audiamus.

Clemens V, in Concilio Viennensi: *Romani Principes orthodoxæ fidei Professores, sacrosanctam Romanam Ecclesiam, cujus caput Christus Redemptor noster, ac Romanum Pontificem ejusdem Redemptoris Vicarium, fervore fidei venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbationem personæ ad Imperialis Celsitudinis apicem assumendam, nec non unctiōnem, consecrationem, & Imperii coronam accipiunt, sua submittere capita non reputabant indignum, seque illi, & eidem Ecclesie, quæ à Græcis Imperium transtulit in Germanos, & à qua ad certos eorum Principes jus, & potestas eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum, pervenit, adstringere vinculo juramenti, prout tam mos observationis antiquæ temporibus novissimis renovata, quam forma juramenti hujusmodi sacris inserta Canonibus manifestavit, &c.*

Nota circa hanc Clementinam, Concilium hoc Viennense iterum testari Imperium à Græcis in Germanos auctoritate Sedis Apostolicæ translatum esse, ab eadem jus Electorale constitutum: antiquissimo more electos Imperatores Pontifici Romano se juramento adstrinxisse: Reges & Imperatores Romanæ Sedis advocatos & defensores esse: Juramenta Sedi Apostolicæ à Principibus præstari solita, esse vera juramenta fidelitatis; cujus obligatio qualis & quanta sit, quasque partes complectatur, videre est in epist. ad Ducem Aquitanie Fulberti Episcopi Carnotensis, doctrinâ & sanctitate celeberrimi: habetur ejus fragmentum in c. de form. causa, l. 2. q. 1. Quæ omnia no-

stram

stram sententiam valde confirmant, eum non à solo Pontifice Romano, sed à Concilio universali fuerint declarata, & ab Episcopis Gallicanis non tantum non impugnata, sed positivè confirmata, & sanctè habita, ut proinde non doctrina tantum Clementis V. aut Concilii censenda sit, sed Ecclesiæ totius Gallicanæ.

IV. Circa Collegii Electoralis & Septemviralis originem non omisit more suo P. Ludovicus Maymburgus ea dicere, quæ Pontificis auctoritatem hac in re minuunt, obcurèntque: *In historia de la decadence de l'empire lib. 2. anno DCCCCXCVI. prope initium.*

Primò: Rem, dicit, esse in tota historia obscurissimam, cognitùque omnino difficilem, & quam multi de hoc argumento scriptis libris evolvere sint conati, semper irritò eventum nullòq; opera pretio, nisi quòd multi etiam Catholici animos partium studiis & affectibus preventos, non veritatem ostenderint; se verò, uti speret, principia aliqua collocaturum, ex quibus facile sit veritatem ipsam intelligere.

Secundò: Certum esse, dominante stirpe & familià Carolinà jure legitima successione Regnum Germaniæ deferri, vel potius transmitti ad proximos agnatos consuevisse: hancq; fuisse legem Francis fundamentalem: donec eà familià extinctà Reges eligi cœperint. Sic Conradum I. Henricum Aucupem, ejusque filium, Ottonem magnum à Principibus tum Ecclesiasticis tum secularibus, urbiumque deputatis electos esse.

Tertio; Imperio in Ottonem I. & Alemannos traslato, durasse adhuc jus electionis, nec Imperatores aliter, quàm per electionem provectos esse usque ad Fridericum II.

Quartò: Quoad ipsos Electores saepe variatum esse, admissò aliquamdiu ad suffragia etiam populo ejusque deputatis; immò Principibus urbibusque Italia, ipsòque per suos Legatos Pontifice: quia tunc Italia Regnum pars Imperii Germanici censebatur: sic Henricum IV. Lotharium II. Fridericum I. promotos esse.

Quintò: Cum penes Principes Officiales, Ministròsque Imperii major potestas, & auctoritas staret, mutato electionis ordine ad hos suffragandi jus devenisse, aliis Principibus, civitatibus, deputatis Imperatorem aliquem presentantibus tantum, qui tamen, si primi dissiderent, ipsi Augustum pronuntiabant, hoc apparere ex c. 34. de electione, quod est Innocentii III.

Sextò: Post electionem Conradi III. Solos Principes vasallos, Beneficiarios.

ficiarios Imperii tam Ecclesiasticos, quam seculares fuisse ad eligendum admissos: & post electionem Friderici I. Solos Germanos, ut apparet ex celebri illa Decretali ab Innocentio III. ad Ducem Zaringhia: post electionem verò Friderici II. in quam plerique Germani Principes convenerant, istorum consensu & voluntate potestatem eligendi Principibus Septemviris delatam esse, aliis omnibus suffragio exclusis, idq; asserti ab Alberto Abbate Stadeni, & Martino Polono, Friderico II. coavis; ex quibus apparet, Collegium Electorale intra annum millesimum ducentimum decimum, & millesimum ducentimum quadragesimum institutum, primumq; fuisse Wilhelmum Hollandia Comitem, qui à Septemviris electus sit, Friderico II. in Concilio Lugdunensi censuris & anathemate percussus. Hunc deinde Septemviratū in aurea Bulla à Carolo IV. adversus omnem mutationem confirmatum esse.

Ultimo denique: Certissimam & omni exceptione majorem veritatem esse, jus eligendi Imperatorem à Sede Apostolica ad Principes Germaniae provenisse; idq; Innocentium III. Concilium Viennense, Electores ipsos, & deniq; Imperatorem Albertum testatum facere, ut apparet ex monumentis authenticis fide dignis, quæq; in dubium revocari haud possint, nisi fundamentis fidei historiaq; humane convulsis.

Ex his principiis, quæ loco citato Maymburgus posuit, hoc deducit. In electione, ipsoque electo Imperatore duo distingui oportere: Primum, quod sit caput, supremusque Princeps, & Monarcha Germanici Imperii, à quo Principes alii dependeant. Secundum, quod electus solus, exclusisque aliis omnibus unice jus habeat coronam à Pontifice postulandi. Illud primum quod spectat, nec Electores, nec Imperatores à Pontifice Romano quidquam accepisse; cum jure naturali divinoque, ut in aliis Regnis electivis, sic & in Germanico Imperio possint optimates sibi caput & Principem deligere. Secundum verò, hoc est, coronationem à Pontifice Romano fluxisse quidem, esse tamen ritum haud necessarium, & sine qua Imperatori tota Majestas constet.

Tandem Maymburgus cum Baronio concreditur, (amat enim ex magnitudine hostis gloriam captare) Eumq; quod Collegii Electoralis Innocentium IV. auctorem faciat, misere deceptum à suis amanuensibus dicit; cum fabulas quasdam Matthæi Parisiensis Angli pro actis Concilii Lugdunensis amplexus est, suisq; annalibus pro gemma vitrum intexuit: se verò

se verò in eam sententiam ire, ut jus eligendi Germanis concessum, à Leone VIII. provenerit, ut colligere est ex ejusdem Leonis Decreto, quod habemus c. in synodo dist. 63.

Haëtenus fideliter Patris Maymburgi sententiam expressimus, quam ille citato libro & Gallico idiomate in publicum exposuit; cui figillatim refutandæ non immoramur, cum multa dicat, veritati consentanea; alia verò, quæ ad nostrum institutum non faciunt, libenter prætergredimur, temporis parci; & veritatis, non pugnæ avidi. Demus ergo omnia, quæ ponit, sed illud præsertim, quòd Innocentii III. in c. venerabilem. Concilii Viennensis in Clementina unica de jurejur. Electorum denique & Imperatorum, quæ supra citavimus, testimonia, tamquam verissima, indubitata, & adeò fide digna admittit, ut ea non tantum negari non posse dicat, sed ne quidem vocari in dubium. At verò ex his ipsis Pontificum Principumque testimoniis clarissimè habemus, non jus tantum eligendi quoad coronam, ritumque externum Germanis Principibus concessum à Sede Apostolica fuisse, sed Eligendi advocatum & defensorem Ecclesiæ; Electoribus dissidentibus posse Romanum Pontificem non tantum Imperatorem, sed Regem etiam eligere, alio rejecto omniq; auctoritate exuto; posse Pontificem declarare electum à Principibus propter hæresim, censuram, aliudq; impedimentum inhabilem regno esse: posse, immo veneri subditos ab eo, quem Pontifex ejusve Legatus excluserint, omnino deficere, & juramento solvi: Imperium auctoritate Pontificis à Grecis in Germanos translatum esse: Imperatorem ab eodem Pontifice per Electores recipere temporalis gladii potestatem, &c.

Hæc omnia sunt verba ipsissima Innocentii, Concilii Viennensis, Alberti Cæsaris, & Principum Electorum, quæ quòd non possint ad solam coronam ritumque externum, & cæremoniã haud necessariam referri, tam est clarum, ut nos pigeat plura disserere, mirumq; sit voluisse hominem doctum utique, prudentemque distinctione tam miserã fragilique causam tanti momenti fulcire, quam oportebat, aut non suscipere, aut firmius protegere.

Sed, inquit, jure naturali divinoq; qualibet Respublica caput sibi deligit; quid ergò hic opus auctoritate Pontificia? Fatemur & nos, nullasq; Pontifici partes concedimus, nisi cum Ecclesiæ bonum & necessitas urgent, aliq; casus extraordinarii infra nominandi, quod ipse Innocentius III. in Decretali Venerabilem, & Doctor Angelicus lib. 3. de Regim. Principis.

cipis. c. 9. expresse- runt, cum enim miserime jactaretur Ecclesia ex ambitione, factionibus, & potentia candidatorum, omnino Pontificis officium & cura fuit litibus bellisque modum aliquem & clavum figere, certa eligendi forma perpetuo constituta.

Quod attinet Albertum Stadensem, & Martinum Polonum, quos duos tot aliis, sacrisque etiam Conciliis Maymburgus opponit, præfertque, jam dudum & solide respondit Baronius *ad annum DCCCCXCVI. n. 57.* à quo sicut Maymburgus objectionem accepit, oportebat & solutionem accipere, aut, si hæc non placebat, rationem dare, eamque refellere; nunc vero cum Maymburgus Baronium legerit, Baronium citet, ex Baronio auctores, quos sibi ille objecerat, describat; taceat vero, quæ Baronius ad objecta respondit, æquidem verè, ut laudem à candore bonaque fide hic Auctor mereatur.

Denique ad testimonium Matthæi Parisiensis, quod Maymburgus inter fabulas refert, res sic habet. Matthæus Parisiensis Anglus, Monachus Albanensis historiam scripsit Anglicanam ab Anno MLXVI. usque ad Annum M CCLIX. ut constat ex continuatione & supplemento ejusdem historiarum ab alio S. Albani Monacho, & habetur in Codice Bibliothecæ Salisburgensis; quamvis Baronius scribat, pervenisse tantum ad Annum M CCL. Sed vide Morerum in suo Dictionario & vita Matthæi Parisiensis. Editus fuit hic liber Tiguri in Helvetia, civitate Religionis Calvinisticæ Anno MDLXXXIX. & Londini Anno MDLXXI. Nam ex Bibliothecis Anglicanis tempore Elisabethæ Reginae emerisse ex præfatione ad lectorem certum est, ut mirum non sit, si multa & sæpe in Pontifices declamet; cetera optus est omni ex parte laudatissimum. Hic ergo Auctor, cum in vita Henrici III. prolixè & distinctissime acta Concilii Lugdunensis primi recitasset, Decretum de ordinanda Imperatoris electione continuo subjungit.

Electores Imperatorum Laici

Dux Austriæ.

Dux Baviaræ.

Dux Saxonum.

Dux Brabantiarum.

Præ-

Prælati Principales

Archiepiscopus Colonienſis.

Archiepiscopus Mogunt.

Salisburgenſis.

Iſti, ducentur in inſulam quandam Rheni, & dimittentur ſoli in ea, & amovebuntur omnes naviculae, & ibi tractabunt de electione Imperatoris. Huic negotio prærit Archiepiscopus Colonienſis, ſecundus Moguntinus, tertius Salisburgenſis. His a Domino Papa directa eſt diligentiffima admonitio, ut ſibi aliquem Imperatorem eligerent, &c.

Hæc Parisienſis, quæ poſtea inſerta fuerunt actis Concilii Lugdunenſis, ut videre eſt in Collectione Conciliorum per Severinum Binium. Sed Principes illic deſignati communi aliorum conſenſu & voluntate, retento quæ numero Septemvirali in alios mutati ſunt, ut expreſſe teſtatur Albertus Stadenſis in Chronico.

Nec obſtat Martinus Polonus, qui claruit ſub Innocentio IV. *Cum in Ottone III. hæc ſcribit: Et licet iſti tres Ottones per ſucceſſionem generis regnaverint, tamen poſtea fuit inſtitutum, ut per officiales Imperii Imperator eligeretur, qui ſunt ſeptem, videlicet Moguntinus, Trevirenſis, Colonienſis, Brandeburgenſis, Palatinus, Dux Saxonia, & Rex Bohemia: Nec enim illa dictio, poſtea, ut vult Maymburgus, refertur ad tempora Ottonum; ſed, quod poſt iſtos Septemviri elegerint. Et demum, illud poſtea ad Ottones pertinere, non negat Polonus auctoritate Pontificis id factum, de quo tamen quaſtio præcipue vertitur.*

Jam Lectoris arbitrium & judicium eſto, quam feliciter Maymburgus præſtiterit, quæ poſt apparatus pompamque verborum tantam promiſerat, ſe videlicet aliis Auctoribus in obſcuro verſantibus, ipſique Baronio ſæpe impingenti facem prælaturum, enimverò contra tot alios teſtes & monumenta, quæ nos produxi-
mus, quæque ipſe Maymbourgus fatetur authentica eſſe, & impugnari non poſſe, nihil aliud exhibuit, quam duos Hiſtoricos Stadenſem & Polonum: Stadenſis ad rem non facit, ut oſtenſum; Polonus multo minus. Quid ergo præſtitit Maymburgus, niſi quod lectorem ad epulas humaniter & magnifice invitatum
vento pavit, dimiſitque?